

Leeswijzer niet-KOT regelingen

In 2020 heeft een interdepartementale werkgroep, zoals toegezegd in de Kamerbrief van 25 mei 2020¹, zich gebogen over de vraag of de herstelregelingen voor de kinderopvangtoeslag (KOT) verbreed moesten worden naar andere toeslagen (de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget). De aanleiding was het eindadvies van de Adviescommissie uitvoering toeslagen (AUT) die vijf CAF-zaken als waarschijnlijk of mogelijk vergelijkbaar met de CAF 11-zaak had aangewezen die niet (alleen) betrekking hadden op de KOT.² Na onderzoek van de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) en na check van de Commissie van Wijzen is ook institutionele vooringenomenheid bij deze vijf CAF-zaken geconstateerd.

De werkgroep heeft vervolgens een advies voorbereid voor de Ministerraad. Op 4 december 2020 heeft de Ministerraad het advies overgenomen en besloten om de compensatieregeling (institutioneel vooringenomenheid), O/GS-tegemoetkoming, de vangnetbepaling en de noodvoorziening te verbreden naar andere toeslagen. De O/GS-tegemoetkoming werd verbreed, omdat voor alle toeslagen hetzelfde invorderingsbeleid geldt. De kans dat ook toeslaggerechtigden van andere toeslagen een onterechte O/GS-label hadden gekregen werd daarom groot geacht door het kabinet. Daarnaast was het kabinet voornemens, in afwachting van een wettelijke regeling, een beleidsbesluit te nemen om schrijnende situaties bij andere toeslagen tegemoet te kunnen komen.

In het eerste halfjaar van 2021 heeft de interdepartementale werkgroep (BZK, FIN, J&V, SZW, VWS, VNG en UHT) gewerkt aan een uitwerking van de compensatieregeling en O/GS-tegemoetkoming voor andere toeslagen. Al spoedig kwam men erachter dat een beleidsbesluit voor schrijnende situaties geen meerwaarde zou hebben ten opzichte van de noodvoorziening die inmiddels was gaan gelden voor andere toeslagen. De staatssecretaris van Financiën T&D heeft op advies van de werkgroep ingestemd om de noodvoorziening in te zetten voor schrijnende situaties (bijlagen 40 en 41).

De ervaringen met de uitvoering van KOT lieten zien dat de toets op institutionele vooringenomenheid veel tijd in beslag neemt en op basis van beschikbare informatie in juni 2021 was de verwachting dat slechts een klein deel van de gedupeerden bij andere toeslagen te maken heeft gehad met institutionele vooringenomenheid. Er is op 4 juni 2021 een voorstel voor een forfaitaire compensatie voor andere toeslagen voorgelegd aan het BO (bijlagen 1 en 4). Het BO heeft besloten om in een volgende vergadering de discussie voor te zetten. In het bestuurlijk overleg van 18 juni 2021 zijn verschillende mogelijkheden, te weten een forfaitaire compensatie, één compensatieregeling voor zowel O/GS als institutionele vooringenomenheid en twee regelingen naast elkaar, besproken (bijlagen 5 en 8). In dit BO is besloten om de mogelijkheden van één herstelregeling met een procentuele compensatie voor gedupeerden van O/GS en institutionele vooringenomenheid te verkennen. De Kamer is in de zevende voortgangsrapportage KOT meegenomen in de dilemma's en overwegingen bij de vormgeving van een herstelregeling voor andere toeslagen.³

Uit een recente steekproef van UHT is er geen sprake is geweest van institutionele vooringenomenheid binnen de O/GS groep.⁴ Dit zou betekenen dat met één compensatieregeling met een procentuele compensatie van 130% (100% terugbetaling onterechte terugvordering en 30% compensatie) de grote O/GS groep gecompenseerd zou worden voor een veelal terechte terugvordering. Dit zou moeilijk uitlegbaar zijn tegenover gedupeerden die zwaarder zijn getroffen door een onterechte terugvordering vanwege institutionele vooringenomen behandeling. Daarom zijn aan het bestuurlijk overleg twee varianten voorgelegd, te weten één compensatieregeling met een compensatie van 130% voor gedupeerden van O/GS én institutionele vooringenomenheid (variant 1) en twee compensatieregelingen naast elkaar met een compensatie van 30% voor O/GS en 130% voor institutionele vooringenomenheid (variant 2) (bijlagen 11, 15 t/m 19) Deze twee varianten zijn eerst ter informatie voorgelegd aan het bestuurlijk overleg van 11 oktober jl. Bij dit bestuurlijk overleg is alvast de voorkeur uitgesproken voor variant 2. Daarnaast is richting het besluitvormend BO op 25 oktober jl. besloten om de Commissie van Wijzen en

¹ Kamerstukken II 2019/20, 31 066, nr. 635.

² Adviescommissie uitvoering toeslagen, *eindadvies Omzien in verwondering 2*, 12 maart 2020.

³ Kamerstukken II 2020-2021, 31066, nr. 854

⁴ Minstens 50 dossiers van elk toeslagsoort (huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget) is onderzocht.

Bezwaarschriftenadviescommissie niet open te stellen, omdat een extra check door de commissies niet nodig is en de rechtsbescherming van burgers worden gewaarborgd door het reguliere proces van bezwaar en beroep. Gedupeerden van andere toeslagen met een O/GS label of die betrokken zijn geweest bij een CAF-zaak die vergelijkbaar is met CAF 11 zijn namelijk reeds bekend bij UHT. Bij de CAF gedupeerden heeft inmiddels een check plaatsgevonden door de Commissie van Wijzen.

Het bestuurlijk overleg van 25 oktober jl. heeft uiteindelijk gekozen voor twee regelingen naast elkaar, omdat deze variant het meest recht doet aan de fouten die door Toeslagen zijn gemaakt (bijlagen 20). Dit is afgewogen tegen de risico's die twee regelingen kunnen hebben voor de uitvoering. Een groot aantal verzoeken van O/GS gedupeerden om getoetst te worden op institutioneel vooringenomen handelen kan namelijk leiden tot vertragingen in de uitvoering. In de MCTH van 25 oktober 2021 is besloten over de vormgeving van een herstelregeling voor andere toeslagen, waaronder de aanpak voor schrijnende situaties. Deze zijn middels een Kamerbrief op 29 oktober 2021 gedeeld met uw Kamer.

Budgettair

De minister van Financiën en de staatssecretaris Toeslagen en Douane hebben ingestemd met het verwerken van de destijds geraamde budgettaire gevolgen van € 67 mln. in de Voorjaarsnota 2021 op basis van het in de ministerraad van 4 december 2020 goedgekeurde advies om ook gedupeerden van andere toeslagen te compenseren.

Na verdere uitwerking van de regeling door de werkgroep, zijn de minister van Financiën en de staatssecretaris Toeslagen en Douane geïnformeerd en hebben zij ingestemd met de geactualiseerde budgettaire gevolgen van de voorgestelde richting van beleid voor andere toeslagen. In augustus jl. is in de ministerraad gesproken over deze budgettaire gevolgen. Naar aanleiding van deze augustusbesluitvorming is een aanvullende reservering van ca. € 85 mln. op de Aanvullende Post gemaakt voor andere toeslagen. Daarmee komt het totaal voor deze regeling op ca. € 152 mln. Deze is verwerkt in de miljoenennota 2022 die op Prinsjesdag is aangeboden aan uw Kamer. De uitwerking van de herstelregeling voor andere toeslagen, zoals beschreven in de Kamerbrief (29 oktober 2021), past binnen dit beschikbare budget.